

AKADEMIN FÖR HÄLSA OCH ARBETSLIV
Avdelningen för socialt arbete och psykologi

Effektiva samverkansprocesser?

- En kvalitativ intervjustudie om socialarbetarens upplevelser av samverkan i arbetet med ensamkommande flyktingbarn.

Av: Ronza Halla Al-asadi och Jessika Hanna

VT 2017

Examensarbete, grundnivå (Kandidatnivå) 15 hp

Examensarbete i socialt arbete
Socionomprogrammet 210 hp
Handledare: Pinar Aslan
Examinator: Ann Kroon

Abstract

We have studied social workers' experiences of collaboration with other authorities and involved people in their work with Unaccompanied Refugee Children. The study was conducted through semi-structured qualitative interviews with social workers who are specialized in work with Unaccompanied Refugee Children. Social workers were interviewed about their experiences of collaboration. We have analyzed the collected empirical material in this study through selected theories which is KASAM and human relations school. The presentation of previous research studies, methodological starting point and approaches of the study are given in detail. The results of the study are reported, and a critical discussion is conducted where possible interpretations of results are discussed. We have identified social workers' experiences with obstacles to effective collaboration, which consists of four factors. The study's results showed that collaboration enables social workers to create a strong network for the child and change the child's negative view of authorities and adults. Collaboration also enables increased efficiency and quality in the social worker's work, where the needs assessment is also facilitated

Keywords: *Unaccompanied Children, Unaccompanied Refugee Children, Collaboration, Social Services, Social Worker.*

Title of the study: *Effective collaboration processes? A qualitative interview study on social workers experiences of collaboration in their work with unaccompanied refugee children*

Authors: Ronza Halla Al-asadi and Jessika Hanna

Sammanfattning

Inom denna studie har vi intervjuat socialarbetare kring deras upplevelser av samverkan mellan myndigheter och involverade personer i arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Studien genomfördes genom semistrukturerade kvalitativa intervjuer, där verksamma socialarbetare inom barn- och ungdomsenheten med specialisering på ensamkommande flyktingbarn intervjuades kring deras upplevelse av samverkansprocesser. Utifrån teoretiska perspektiv som KASAM och human relationsskolan har vi analyserat studiens datamaterial. Redovisning av tidigare forskning, studiens metodologiska utgångspunkter och tillvägagångssätt ges ingående. Resultatet av studien redovisas och analyseras. Slutligen förs en kritisk diskussion där även möjliga tolkningar av resultat diskuteras.

Av studiens resultat har vi identifierat socialarbeters upplevelser av hinder för en effektiv samverkan vilket utgörs av fyra faktorer. Studiens resultat visade att samverkan möjliggör för socialarbetaren att skapa ett starkt nätverk för barnet samt ändra barnets negativa syn av myndigheter och vuxna. Samverkan möjliggör även ökad effektivitet och kvalitet i socialarbetarens handläggning där även behovsbedömningen underlättas.

Sökord: *Ensamkommande barn, ensamkommande flyktingbarn, samverkan, socialtjänst, socialarbetare.*

Förord

Vi är två författare som tillsammans genomfört denna studie.

Under studiens gång har vi mött flera kompetenta människor som på olika sätt bidragit till arbetets uppkomst och möjliggjort genomförandet av denna studie. De har visat kompetens och ett stort engagemang i arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Vi vill tacka de personer som valde att medverka i vår studie och som har varit till stor hjälp. Det hade inte varit möjligt att genomföra studien utan er hjälp och inte minst er kunskap och erfarenheter som ni öppet delat med er av till oss. Vi vill tacka vår handledare Pinar Aslan som genom vägledning och inte minst hennes kunskaper varit med och format denna studie. Vi vill även tacka vår examinator Ann Kroon som även varit med och format studien.

Ronza Halla Al-asadi och Jessika Hanna VT 2017, Stockholm

Innehållsförteckning

Abstract.....	2
Sammanfattning.....	3
Förord.....	4
1. Inledning.....	7
1.1. Socialtjänstens arbete med ensamkommande flyktingbarn.....	8
1.2. Relevans för socialt arbete.....	9
1.3. Avgränsningar.....	10
1.4. Syfte och frågeställningar.....	10
1.5. Förförståelse.....	10
1.6. Begreppsförklaring och förkortningar.....	11
1.7. Uppsatsens disposition.....	12
2. Tidigare forskning.....	13
2.1. Sökprocess.....	13
2.2. Från ensamkommande asylsökande flyktingbarn till etablerade unga vuxna i Sverige.....	14
2.3. Får jag vara med? Erfarenheter från ensamkommande barn och ungdomar i Göteborgsregionen samt arbetet med denna grupp	15
2.4. Agenda för samverkan eller verksamhetens agenda?.....	16
2.5. Sammanfattning av tidigare forskning och dess relevans till den egna studien.....	17
3. Teoretisk referensram.....	19
3.1. KASAM- Känsla av sammanhang.....	19
3.2. Human relationsskolan.....	20
3.3. Implementering av teorier.....	20

4. Metod.....	22
4.1. Kvalitativ metod.....	22
4.2. Urval och avgränsning.....	23
4.3. Tematisk analysmetod.....	24
4.4. Tillvägagångsätt.....	24
4.5. Validitet.....	25
4.6. Reliabilitet.....	26
4.7. Generaliserbarhet.....	26
4.8.Forskningsetiska överväganden.....	27
5. Resultatredovisning och analys av empiri.....	28
5.1. Upplevelser av samverkan i relation till ensamkommande flyktingbarn.....	28
5.1.1. Samverkan i syfte att öka trygghet och hälsa.....	28
5.1.2. Upplevelser av barnens inflytande i samverkansprocesser.....	31
5.2. Tillgängliga verktyg i arbetet med samverkan.....	34
5.2.1. Barns behov i centrum-BBIC.....	31
5.3. Socialarbetarens ansvar och samverkans effekt på arbetssituationen.....	36
6. Diskussion.....	39
6.1. Diskussion av alternativa tolkningar.....	40
6.2. Jämförelse med tidigare forskningsstudier.....	41
6.3. Metoddiskussion.....	42
7. Förslag till fortsatt forskning.....	43
Referenser.....	44
Bilagor.....	47

1. Inledning

Ensamkommande barns och ungas situation kännetecknas av paradoxen att de har många vuxna stöd- och resurspersoner runt sig, samtidigt som det finns en uttalad farhåga att ingen har eller tar det övergripande ansvaret för barnen och deras vardagsliv i Sverige. I och med detta finns en risk för att de ensamkommande barnen förblir ensamma (Socialstyrelsen, 2013a).

Ensamkommande flyktingbarn och unga som ansöker om asyl befinner sig i en speciellt utsatt situation som kräver beskydd och extra insatser av mottagarlandet som prövar barnets rätt till asyl (Länsstyrelsen Stockholm, 2017). En majoritet av de ensamkommande barnen som söker asyl i Sverige bär med sig olika och svåra erfarenheter från sitt liv före och under flykten som tillsammans resulterar i individuella behov (Kjølseth & Johnsen 2012 cf Socialstyrelsen 2013a). Såväl flykten till Sverige som de tidigare erfarenheterna som ensamkommande barn bär med sig utgör ett stort behov av en trygg tillvaro med ett starkt nätverk som tar tillvara på barnets rättigheter (Socialstyrelsen, 2013a). Kunskapen och erfarenheterna av ensamkommande flyktingbarns situation har bidragit till att arbetet med denna målgrupp bedrivs utifrån specifika ansvarsområden. Det innebär att flera myndigheter, personer och samhällsaktörer är involverade i barnets situation (ibid). Det råder ingen tvekan om att en stor del av de ensamkommande flyktingbarnen har påtagliga behov av insatser från flera myndigheter och aktörer, men som Socialstyrelsen (2013a) yttrar sig i frågan så kräver detta att de involverade samverkar i syfte att tillgodose barnets *behov* och *rättigheter* på bästa sätt (ibid).

De rådande förhållandena i mottagarlandet har påvisat sig ha en avgörande roll för de ensamkommande flyktingbarnens hälsa och utveckling. Brist på stöd i mottagarlandet riskerar att skada barnet allvarligt, särskilt viktiga skyddsfaktorer för ensamkommande barn är familj, ekonomi, skola samt *samverkan* mellan myndigheter (Socialstyrelsen, 2013b). Samverkan bör inkludera myndigheter, ideella organisationer och privatpersoner i barnets nätverk för att åstadkomma samordnade insatser som svarar mot barnets eller den unges behov (ibid). För att uppnå effektiva samverkansprocesser är det viktigt att de olika verksamheterna har tydliga uppdrag liksom kännedom om varandras områden och uppdrag. I verksamheter som till exempel delar av socialtjänsten är uppdragen tydligt beskrivna i lagstiftningen och normerande dokument medan uppdragen för andra verksamheter är mindre tydliga och i

behov av förtydligande (Socialstyrelsen, 2013c). Samverkan är ett ansvar men även en skyldighet kring frågor som rör barn.

En effektiv samverkan kräver tydlig målformulering, lämpliga resurser, ett gemensamt synsätt samt god kunskap om det man samverkar kring och inte minst om varandra (Socialstyrelsen, 2013c). För att motsvara till det ansvar som samverkan innebär krävs det utbildning, erfarenhet och resurser för att kunna leva upp till ett sådant ansvar (ibid). Som tidigare nämnts kan bristande samverkan ha negativa effekter för enskilda personers hälsa och välbefinnande. Trots detta har medvetenheten kring behovet av utbildning, erfarenhet och resurser i arbetet med samverkan inte vuxit fram och tagit plats som område inom det sociala arbetet. Detta trots samverkans stora betydelse och nödvändighet inte minst i arbetet med ensamkommande flyktingbarn (ibid). Uppkomsten av detta arbete tog sin utgångspunkt i de kunskapsbrister som råder avseende vilka medel och behov som förutsätter en effektiv samverkan inom det sociala arbetets praktik.

Vi ämnar att studera närmare verksamma socialarbetares upplevelser av samverkan inom arbetet med målgruppen ensamkommande flyktingbarn. Detta intresserar oss då samverkan utgör en nödvändighet samt en skyldighet i socialarbetarens arbetssätt. Studiens syfte är att identifiera och uppmärksamma den enskilde socialarbetarens upplevelser av samverkansprocesser inom det egna arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Genom att studera upplevelser av samverkansprocesser samt eventuella hinder och möjligheter kan denna studie bidra till att de tillgängliga resurserna utvecklas och kompletteras för att möjliggöra en effektiv samverkan.

1.1. Socialtjänstens arbete med ensamkommande flyktingbarn

Migrationsverket är den myndighet som i första hand ansvarar för att ta emot ensamkommande flyktingbarn och pröva barnets ansökan om asyl (Migrationsverket, 2017). Under asylprocessen är det Migrationsverket som ansvarar för allt som hör till denna process samtidigt som de har det övergripande ansvaret att anvisa en kommun för varje ensamkommande barn som anländer och ger sig tillkänna (Socialstyrelsen, 2013a).

När ett barn anländer ensam till Sverige behöver barnet få allt stöd från samhället så skyndsamt som möjligt (Socialstyrelsen, 2013b). Lagstiftningen har ålagt socialnämnden att ansvara för det stöd som ett ensamkommande barn behöver (ibid). Socialtjänsten i anvisningskommunen är ansvarig för att utreda och kartlägga barnets behov av skydd, stöd och insatser för att kunna tillgodose barnets omsorgsbehov. Detta förutsätter att socialtjänsten, tidigt i barnets ankomst skede, får all tillgänglig information och uppgifter från de aktörer

som är i kontakt eller tidigare varit i kontakt med barnet (ibid). Särskilda skyldigheter avseende samverkan kring barn återfinns i ett antal lagar.

Socialtjänsten har en specifik skyldighet till samverkan som regleras av 5 kap 1a § Socialtjänstlagen (SFS 2001:453). Skyldighet att samverka gäller samtliga ärenden som rör barn som *far illa eller riskerar att fara illa*. Socialnämnden bär huvudansvaret för att samverkan uppstår mellan nämnden och andra som berörs i arbetet kring barnet. Under de senaste åren har en ny enhet inom barn-och ungdomsenheten växt fram till följd av den ökade kunskapen kring ensamkommande flyktingbarns omfattande omsorgsbehov. Denna enhet benämns *Ensamkommande enheten*.

Ensamkommande enheten består av ett team med kvalificerad kompetens för arbete i ärenden med ensamkommande barn och unga. Arbetet inom ensamkommande enheten innebär att socialsekreterare utreder bland annat utifrån verktyget *Barns behov i centrum* (BBIC). Arbetet innebär även uppföljning av insatser enligt Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) samt eventuella insatser enligt Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (SFS 1990:52). BBIC är ett systematiskt arbetssätt som innebär att man först definierar ett problemområde för att sedan formulerar tydliga mål i syfte att följa upp dessa (Socialstyrelsen, 2013c). Som framgår av benämningen *barns behov i centrum* - BBIC- så fokuserar denna metod på barnets behov som sätts i centrum och inte på barnets problem i första hand (ibid). Efter att det ensamkommande barnet blivit anvisad till en anvisningskommun aktualiseras denna hos kommunens *ensamkommande enhet* som blir fortsatt ansvarig för att utreda och tillgodose barnets eller den unges behov av stöd och hjälp (Socialstyrelsen, 2015a).

1.2. Relevans för socialt arbete

Befolkningen i ett land består inte av en homogen grupp, särskilt när antalet immigranter ökar skapas det nya grupper i ett samhälle (Socialstyrelsen, 2015). I samband med att migrationen ökar i Sverige ställs samhället och inte minst det sociala arbetet inför nya och i vissa fall svåra utmaningar (ibid). När man arbetar med ensamkommande barn är det ett stort antal aktörer som involveras i barnets situation. De involverade är allt från enskilda personer och myndigheter till övriga samhällsaktörer som ansvarar för att tillgodose barnets omsorgsbehov och bidra till en trygg och meningsfull vardag i mottagarlandet. Man eftersträvar att gemensamt tillgodose behovet hos det enskilda barnet, vilket uppfylls främst genom att samverka.

Studien är av relevans för det sociala arbete då vi inom denna studie studerar socialarbetares upplevelser av samverkan i arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Inom det sociala arbete kan denna studie vara av betydelse då samverkan är en nationell skyldighet som även utgör en stor del av det sociala arbetet kring ensamkommande barn. Studien redogör för socialarbetares upplevelser av samverkan samt för eventuellt upplevda hinder och möjligheter i samverkansprocessen. Ensamkommande barn är en sårbar grupp som är i behov av att mötas med kvalificerat arbete där kunskap och effektiva samverkansprocesser utgör en gynnsam grund för deras fortsatta vistelse och utveckling i mottagarlandet.

1.3. Avgränsningar

Med utgångspunkt i studiens syfte och frågeställningar är denna studie avgränsad till att studera upplevelser av samverkan hos verksamma socialarbetare som specifikt arbetar med målgruppen ensamkommande flyktingbarn och unga. Vidare är även studiens omfattning avgränsad till att enbart studera socialarbetare verksamma inom socialtjänst belägna i Stockholm och dess angränsande län. Detta är något som preciseras och förtydligas vidare i under avsnitt *4.2 Urval och avgränsning*.

1.4. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka socialarbetares upplevelser av samverkan med andra myndigheter i arbetet kring ensamkommande flyktingbarn och unga. Vi ämnar besvara följande frågeställningar:

- Hur upplever socialarbetaren samverkan med andra myndigheter i arbetet kring ensamkommande flyktingbarn?
- Vilka hinder respektive möjligheter upplever socialarbetare i samverkansprocesser i arbetet kring ensamkommande flyktingbarn?

1.5. Förförståelse

Sohlberg och Sohlberg (2013) diskuterar rollen av förförståelsen hos forskaren samt dess påverkan för utformningen av forskningsstudier. Författarna beskriver förförståelsen inför något som en grundläggande utgångspunkt för varje människas tolkning av världen (Sohlberg & Sohlberg, 2013). Att tolka datainsamlingen inom ramen för studien med full objektivitet är därmed inte möjligt särskilt då förförståelsen är med forskaren och påverkar studiens tillvägagångssätt från början (ibid). Patton (1990) skriver att undersökarens inblandning och förkunskaper bör tonas ner i tolkning av intervjupersonens upplevelse och livsvärld (Patton,

1990 cf Larsson, 2005). Att tona ner de egna förförståelserna i tolkningen av datainsamlingen är något som sker främst genom att medvetandegöra forskarens egna förförståelse (Sohlberg & Sohlberg, 2013). På så vis lämnas utrymme till läsaren för granskning av hur den egna förförståelsen av ämnet påverkat tolkning av studiens datainsamling.

Den förförståelse som båda författarna har om ämnet är samstämmig. Vår förförståelse av samverkan som arbetsmetod i arbetet med ensamkommande flyktingbarn är att samverkan är en enkel process. Vi har en förförståelse av att samverkansprocesser styrs av barnet och syftar till att barnet ska få möjlighet att tala till flera aktörer samtidigt. Ingen av oss författare har praktisk erfarenhet eller förkunskaper kring ämnet samverkan eller ensamkommande barn.

1.6. Begreppsförklaring och förkortningar

Nedan följer definition och redogörelse för de centrala begrepp som återkommer inom denna studie.

Ensamkommande flyktingbarn och unga

Vilka som anses och betraktas som *ensamkommande flyktingbarn* definieras av 1 § Lag (SFS 1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Av vad som framgår i ovanstående paragraf är ensamkommande barn att anses de ”*barn under 18 år som anländer skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare*”. Inom denna studie används även benämningar som *barn, ensamkommande barn, ensamkommande flyktingbarn och unga* samt *ensamkommande flyktingbarn* vilka används synonymt med definitionen ovan.

Samverkan

Danermark (2005) definierar samverkan som en process där ett flertal professioner verksamma inom olika verksamheter samarbetar med varandra inom ett gemensamt uppdrag. Samverkan regleras av 6 § Förvaltningslagen (SFS 1986:223) och innefattar samarbete mellan myndigheter ”*inom ramen för den egna verksamheten*”. Samverkans primära syfte är att samla och identifiera brukarens behov för att förhindra att brukaren hamnar ”mellan stolarna”. Genom samverkan blir det möjligt att erbjuda samordnade insatser för individer som är i behov av insatser från flera verksamheter och huvudmän. Inom denna studie syftar begreppet *samverkan* även för samverkan utifrån verktyget *samordnad individuell plan* (SIP). En samordnad individuell plan upprättas genom samverkansprocess där involverade huvudmän samverkar i samråd med brukaren. Samordnad individuell plan upprättas i ärenden där

brukaren är i behov av att erhålla insatser från både kommun och landsting samtidigt (Sveriges kommuner och landsting, 2014).

Barns behov i centrum (BBIC)

BBIC är ett gemensamt och standardiserat utrednings- och dokumentationssystem som används i arbetet med ärenden som rör barn och unga. Arbetet utifrån systemet BBIC ska ske nära barnet, barnets miljö och dennes biologiska föräldrar. BBIC har visat sig underlätta och stödja samverkansprocesser i ärenden där barnens biologiska föräldrar finns tillgängliga i utredningen. BBIC används av samtliga av landets kommuner i arbetet som berör barn. Systemet bygger på forskning och förvaltas och kvalitetssäkras av Socialstyrelsen (Socialstyrelsen, 2013c).

1.7. Uppsatsens disposition

I det inledande avsnittet ges en introduktion i studiens huvudämne samt en redogörelse för ämnets bakgrund som studiens uppkomst tagit sin utgångspunkt i. Även studiens relevans, avgränsning, syfte och frågeställningar redovisas i det inledande avsnittet som avslutades med definition av centrala begrepp.

I avsnitt två lyfter vi det centrala innehållet i tidigare forskningsstudier. I avsnitt tre följer teoriansknytning där det framförs vilka teoretiska utgångspunkter som studiens resultat analyserar och tolkas utifrån. Under avsnitt fyra redogör vi för studiens valda metodologiska utgångspunkter, urval, samt tillvägagångssätt och genomförande av studien. I avsnitt fem redovisas studiens resultat och analys av resultat utifrån valda teoretiska utgångspunkter. I studiens avsnitt sex sammanställs studiens resultat i relation till studiens syfte och frågeställningar och en diskussion förs som omfattar likheter och skillnader mellan studiens resultat och resultat från tidigare forskningsstudier där även alternativa tolkningar av resultat diskuteras. Under avsnitt sju ges förslag på kommande forskning utifrån studiens resultat.

2. Tidigare forskningsstudier

Inom detta kapitel redovisas tidigare forskningsstudier som är av relevans för den egna studien. Kapitlet är uppdelat i fem underrubriker. De tre forskningsstudier som vi inkluderat inom studien redovisas enskilt under egen rubrik. Relevansen av de olika tidigare forskningsstudierna för den egna studien diskuteras i ett avslutande avsnitt. En kort inledning görs av litteratur sökningsprocessen för att redovisa tillvägagångssättet.

2.1. Sökprocess

Vid sökningar av tidigare forskningsstudier inom området samverkan i förhållande till arbetet med ensamkommande flyktingbarn har vi använt oss av ett flertal olika databaser/söktjänster. De databaser som vi använt i sökprocessen är: SwePub, SocIndex, Diva, samt Discovery. Sökord som användes i sökprocessen var *Ensamkommande*, *Ensamkommande flyktingbarn*, *samverkan*, *upplevelser av samverkan* samt kombinationerna *Samverkan ensamkommande barn*, *Ensamkommande flyktingbarn samverkan*.

De synonyma engelska orden för ovan nämnda svenska sökord användes i sökprocessen för att även inkludera internationell forskning inom studiens huvudämne: *Unaccompanied*, *unaccompanied refugee children*, *Collaboration*, *Experiences of collaboration*, *Collaboration Unaccompanied children*, *Unaccompanied refugee children*. De studier som valdes bort i sökprocessen var studier som inte fokuserade på målgruppen ensamkommande barn och unga eller som inte studerat samverkan i förhållande till barn och unga eller ensamkommande barn. Söderqvist (2013) menar att samverkan som enskilt ämne i förhållande till målgruppen ensamkommande flyktingbarn inte har varit föremål för vetenskapliga diskussioner.

Med detta som bakgrund var utbudet av tidigare forskningsstudier inom ämnet samverkan i förhållande till ensamkommande flyktingbarn begränsat. Sökningen begränsades till en början av peer reviewed studier men även studier som inte är peer reviewed söktes för att öka chanserna att inkludera relevanta studier inom den egna studien. Urvalet av tidigare forskningsstudier utgjordes dels av Hessles (2009) studie *Från ensamkommande asylsökande flyktingbarn till etablerade unga vuxna i Sverige* samt av Nordström, Josephson, Hedberg & Kjellström (2016) *Agenda för samverkan eller verksamhetens agenda?* som båda är peer reviewed och hämtades från databasen Discovery. Tidigare forskningsstudier utgjordes även av Stretmo & Melanders (2013) studie *Får jag vara med? Erfarenheter från ensamkommande flyktingbarn och ungdomar i Göteborgsregionen och arbetet med denna målgrupp*. Studien av

Stretmo & Melander (2013) är inte peer reviewed men bedömdes vara av stor relevans för vår studie och hämtades från databasen SwePub.

2.2. Från ensamkommande asylsökande flyktingbarn till etablerade unga vuxna i Sverige

Psykologen Marie Hessles (2009) forskning är en tioårsuppföljning av *ensamkommande asylsökande barns livsvillkor och erfarenheter som unga vuxna i Sverige*. Studien slutfördes och sammanställdes år 2009 och är en svensk studie av stor vikt inom forskningsfältet vad gäller målgruppen ensamkommande flyktingbarn. Hessle (2009) har inom sin studie studerat påverkan av de förutsättningar och resurser som barnen bemöttes med i Sverige vid ankomsten för deras senare livssituation som unga vuxna i Sverige.

Inom Hessles (2009) studie erbjöds hundra ensamkommande barn i slutet av 90-talet hälsosamtal som Hessle genomförde tillsammans med en sjuksköterska. Hälsosamtalen som barnen erbjöds utgjorde det första tillfället för datainsamlingen inom ramen för studien. Tio år senare genomförde Hessle (2009) en registerstudie från Migrationsverkets arkiv. Syftet var att kartlägga var de hundra ensamkommande barnen som deltog i hälsosamtalen befinner sig som unga vuxna tio år efter ankomsten (Hessle, 2009).

Av de hundra barnen som i slutet av 90-talet deltog i hälsosamtalen var det endast 68 av dessa som befann sig i Sverige efter tio år. Totalt tjugo personer valdes ut ur Migrationsverkets registerdata för att genomföra fördjupade intervjuer kring situationen och livsvillkoren under deras väntan på asyl liksom tiden i Sverige efter permanent tillstånd (ibid). Under de första hälsosamtalen uppvisade samtliga av de hundra deltagande barnen oro, känslor av ensamhet och ovisshet samt traumatiska erfarenheter (ibid). Drygt hälften av de ensamkommande barnen som deltog i hälsosamtalen erbjöds extra stöd eller behandlingsinsatser till följd av psykisk ohälsa (ibid).

Resultatet som Hessle (2009) redovisar i sin studie påvisar att de unga vuxna som deltog i hälsosamtalen som ensamkommande barn uttrycker ett starkt välbefinnande och har genomgått en gynnsam socialisation och etablering i Sverige (ibid). Resultatet visar att orsaken till att dessa ensamkommande barn visar positiva framgångar som unga vuxna bland annat beror på att de som barn fått ett starkt stöd från det *formella systemet* (ibid). Det formella systemet utgörs av ett *formellt nätverk* bestående av professionella som varit viktiga kontaktpersoner för barnet. De unga vuxna beskriver hur dem antagit utmaningar som de mött som barn under socialisationsprocessen med anledning av att det alltid funnits representanter från det formella nätverket. De unga menar att det formella nätverket har, på ett personligt

sätt, öppnat dörrar till det svenska samhället (ibid). Ett starkt nätverk av formell karaktär utgör en skyddsfaktor för ensamkommande barn.

2.3. Får jag vara med? Erfarenheter från ensamkommande barn och ungdomar i Göteborgsregionen samt arbetet med denna grupp

En studie av Stretmo & Melander (2013) utgörs av en register- och intervjustudie som genomförts under åren 2011 samt 2012. Studien genomfördes inom ett forsknings- och utvecklingsprojekt inom Göteborgsregionen kring arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Det övergripande syftet för studien var att få kunskap om ensamkommande barn och unga samt kartlägga erfarenheter av arbetet med denna målgrupp ur myndigheters och resurspersoners perspektiv (Stretmo & Melander, 2013).

Syftet med registerstudien var att följa upp den grupp av ensamkommande barn som anlände till Göteborgsregionen år 2008. Intervjustudien syftade till att belysa olika verksamheter och dess insatser samt arbete med ensamkommande flyktingbarn i Göteborgsregionen (ibid). Stretmo & Melander (2013) har studerat erfarenheter av arbetet med ensamkommande barn ur flera professioners perspektiv. Deltagarna inom intervjustudien var bland annat personal från skola, hälso- och sjukvård, boendeverksamheter, socialtjänst m.fl. Författarna till studien menar att socialtjänsten är en central aktör i mottagandet av ensamkommande flyktingbarn.

Samtliga deltagare i studien från socialtjänsten använder verksamhetsstödet BBIC (barns behov i centrum) under utrednings- och uppföljningsarbetet (ibid). Erfarenheterna av arbetet utifrån BBIC visar på att socialsekreterare upplever BBIC som en mindre lämplig metod i arbetet med ensamkommande barn och unga (ibid). Enligt resultatet av studien påverkas utredningsarbetet utifrån BBIC i hög grad av att barnen saknar föräldrar i Sverige (ibid). Deltagare från socialtjänst som möter ensamkommande barn upplever det inte som etiskt försvarbart att genomföra en så omfattande utredning på ensamkommande flyktingbarn som BBIC förutsätter (ibid). Enligt socialsekreterarna fokuserar frågemodellerna utifrån BBIC på nätverket kring barnet. Därmed kan BBIC som utredningssystem inte tillämpas i sin helhet på grund av att barnet saknar nätverk i mottagarlandet (ibid). Effekten av detta blir, enligt studiens resultat, att arbetet istället fokuserar på barnets hälsa och behov för att sätta in snabba insatser (ibid).

Vidare visar resultatet av Stretmo & Melanders (2013) studie på att socialarbetarens huvuduppdrag beskrivs som att vara "spindeln i nätet". Med "spindeln i nätet" menar

deltagarna i studien att de har i huvuduppgift att arbeta med barnens behov av omsorg och andra stödbehov i samverkan med andra aktörer (Stretmo & Melander, 2013). Erfarenheter som deltagarna från socialtjänsten har av arbetet med ensamkommande barn i samarbete med andra aktörer är att rollfördelningen bland de involverade är delvis otydlig. Detta ger upphov till att socialsekreteraren fungerar som en medlare mellan de involverade (ibid).

Studiens resultat visar på vikten av att som socialsekreterare etablera en känslomässig relation till barnet för att på så vis bli en person som de kan vända sig till då de har problem av olika slag (ibid). Enligt resultatet av Stretmo & Melander (2013) är en viktig förutsättning för att etablera god relation till barnet att socialsekreterare är lyhörd och uppvisar empati i relationen (ibid). Genom en god relation till barnet blir det möjligt för socialsekreteraren att kunna identifiera problem och hjälpa barn och ungdomar med att tillgodose sina behov (ibid).

2.4. Agenda för samverkan eller verksamhetens agenda?

Nordström, Josephson, Hedberg & Kjellström (2016) menar på att alltför många barn och unga idag är beroende av samtidiga insatser från flera verksamheter utifrån sin problem- och behovsbild (Nordström, Josephson, Hedberg, m.fl. 2016). För att barn och unga ska få insatser enligt behoven krävs det att professionella inom hälso- och sjukvård, socialtjänst samt skola samverkar (ibid). Detta beror på att omsorgen och vården av barn bedrivs fragmentariskt och utifrån specialiteter och behöver därmed integreras genom samverkan (ibid). Då samtidiga insatser krävs av både kommun och landsting upprättas en *samordnad individuell plan (SIP)* vilket upprättas genom samverkan för att förebygga att insatser uteblir (ibid). De parter som blir kallade till ett SIP-möte är skyldiga att närvara vid mötet.

Studien av Nordström m.fl. (2016) är en kvalitativ studie där verksamma professionella inom kommun och landsting intervjuades. Intervjuerna gjordes med hjälp av tolv fokusgruppsintervjuer kring deras erfarenheter av samverkan i form av verktyget SIP. De professionella som deltog i studien är verksamma socialarbetare inom socialtjänsten samt personal inom skola samt hälso- och sjukvård. Syftet med studien av Nordström m.fl. (2016) är att analysera professionellas erfarenheter av samverkan enligt SIP samt identifiera vilka faktorer som hindrar respektive främjar samverkan. Syftet är även att skapa en överblick över vilka avväganden varje verksamhet gör mellan sin kärnverksamhet och samverkan i form av SIP.

Resultatet av studien visar på att socialtjänstens aktörer har erfarenhet av att övriga involverade professioner kommer till samverkansmöten med "beställningar". Dessa är riktade mot socialtjänsten som förväntas att tillsätta önskad åtgärd. Det framkom förväntningar på att

en verksamhet skulle tillsätta en åtgärd som en annan verksamhet bedömde vara betydelsefull och nödvändig för familjen eller barnet (Nordström, m.fl. 2016). Detta var en faktor som upplevdes hindrande i samverkansprocesser. SIP upplevdes av socialarbetaren som ett konflikthanteringsinstrument som nyttjas i syfte att tvinga de involverade till samverkan och därigenom konfrontera och pressa partnern till att tillsätta önskade åtgärder (ibid). Detta kunde ske utan att socialtjänsten fått tid att reflektera över om denna åtgärd var lämplig utifrån krav i socialtjänstlagen (ibid). Den utredande myndighetslogiken som präglar socialtjänsten blir i samverkansmöten utmanad av önskemål från andra samverkanspartner om snabba åtgärder som socialtjänsten inte bedömer vara akuta för barnet (ibid). Samverkan enligt SIP upplevs av socialtjänstens aktörer som en maktkamp med påtryckningar där det är förutbestämt att socialtjänsten skall tillsätta olika åtgärder (ibid).

Ytterligare en hindrande faktor som studiens resultat identifierat är *maktobalans* bland de involverade i ett samverkansmöte. Deltagarna upplevde att de tilldelas olika grader av makt och status vilket innebär att de har olika mandat avseende SIP. Läkare och barnpsykiatriker ansågs ha störst makt och status att fatta beslut under i samverkan (Nordström m.fl. 2016). Inom samtliga fokusgrupper uttrycktes att SIP riskerar att bli verksamhetens verktyg och användas utifrån verksamhetens egna behov. Aktörer agerar utifrån egna bedömningar istället för att ha barnets behov i fokus (ibid).

Deltagarna i studien uppgav att de själva tolkade regleringen av samverkan i form av SIP utifrån sitt eget och verksamhetens perspektiv då det saknas tydliga direktiv (ibid). Kollegial respekt var en främjande faktor för samverkan samt ett sätt att komma tillrätta med den ojämlika makt och status tilldelningen (ibid). En positiv grundsyn och ett intresse för samverkan hos de involverade samt större kunskap om de verksamheter som man samverkar med ansågs främja samverkansprocesser (Ibid).

2.5. Sammanfattning av tidigare forskning och dess relevans till den egna studien

Studien av Hessle (2009) påvisade att de ensamkommande flyktingbarn som fått ett starkt stöd från det formella systemet och det formella nätverket utvecklar ett välbefinnande som unga vuxna samt lyckas med att etablera sig och socialisera sig i det svenska samhället. Detta resultat uttrycker Hessle (2009) som ett förvånansvärt resultat då samtliga deltagare i de första hälsosamtalen som barn uppvisade tecken på psykisk ohälsa i form av oro, känslor av ensamhet och ovisshet samt traumatiska erfarenheter.

Hessles (2009) studie är av relevans för den egna studie då den egna studies resultat avseende ensamkommande flyktingbarns omsorgsbehov som uppfylls genom samverkan kan sättas i förhållande till Hessles (2009) empiriska resultat.

Studien av Stretmo & Melander (2013) visade ett flertal resultat kring socialsekreterares erfarenheter av arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Resultatet visade att socialsekreterare inte kan tillämpa metoden BBIC i arbetet med ensamkommande flyktingbarn då föräldrar till barnet inte är tillgängliga för utredningen. Effekten av detta blir att fokus hamnar på att utreda barnets hälsa och behov i syfte att tillsätta snabba insatser. Studien av Stretmo & Melander (2013) påvisade att socialsekreterare bör etablera en god relation med barnet genom att uppvisa lyhördhet och empati för barnet. En god känslomässig relation kunde enligt socialsekreterarnas erfarenheter bidra till att socialsekreteraren får en *problemlösande* roll som barnet vänder sig till vid upplevda problem, på så vis blir det möjligt för socialsekreteraren att identifiera problem och hjälpa barnet med att tillgodose sina behov. Resultatet av Stretmo & Melanders (2013) studie kan möjliggöra för oss att tolka och identifiera kopplingar kring hur samverkans effektivitet kan främjas eller hindras av socialsekreterarens egna arbetssätt och förutsättningar.

Studien av Nordström m.fl. (2016) påvisade att samverkan i form av SIP riskerar att bli verksamhetens egna verktyg och användas utifrån verksamhetens egen behov och bedömningar istället för att ha barnets behov i fokus. Deltagare från socialtjänsten upplevde att samverkan enligt SIP användes som en metod för att påtrycka samverkanspartners till att tillsätta åtgärder och insatser utifrån egna bedömningar kring vad som är bäst för barnet. Vidare identifierar Nordström m.fl. (2016) hindrande och främjande faktorer i samverkan enligt SIP. Resultatet av Nordström m.fl. (2016) och den egna studiens resultat kan jämföras i syfte att öka validiteten inom den egna studien.

3. Teoretisk referensram

Inom vår studie har vi valt två teorier som kommer att utgöra grunden för senare analys av studiens insamlade empiri. De valda teoretiska utgångspunkterna är KASAM (känsla av sammanhang) samt human relationsskolan. Valet av dessa teorier grundar sig i dess lämplighet utifrån studiens syfte och frågeställningar. Då syftet med studien är att studera den verksamma socialarbetarens upplevelser av samverkan är organisationsteorin human relationsskolan lämplig för att skapa en teoretisk förståelse av hur de anställdas arbete påverkas inom socialtjänst som organisation. Med KASAM kan socialarbetarens upplevelser av arbetet analyseras för att skapa en teoretisk tolkning av hur upplevelser av arbetet påverkar samverkansprocesser. Vi ämnar att med hjälp av dessa teorier som analysverktyg analysera och tolka studiens insamlade empiri. På så vis vill vi kunna erhålla en analytisk tolkning och förståelse av socialarbetarens upplevelser av hindrande och främjande faktorer inom samverkansprocesser i arbetet med ensamkommande flyktingbarn.

3.1. KASAM - Känsla av sammanhang

Sociologen Aaron Antonovsky utvecklade teorin KASAM då han utgick från frågan hur det är möjligt att så många människor som utsätts för stora påfrestningar i livet klarar sig förvånansvärt bra i livet (Lindqvist & Nygren, 2016). Antonovsky beskriver sitt perspektiv som ett *salutogent* perspektiv som fokuserar på hälsans ursprung (Antonovsky, 2005) vilket innebär att förhållandet frisk-sjuk betraktas som ett kontinuum där polerna är *allvarligt sjuk* respektive *fullständigt frisk* (Lindqvist & Nygren, 2016).

Begreppet KASAM är en förkortning på känsla av sammanhang hos en individ. Det är hur hög respektive låg KASAM man har som avgör var man befinner sig på kontinuumet frisk - sjuk. Det är genom känsla av sammanhang som hanteringen av svårigheter i livet blir framgångsrikt (Lindqvist & Nygren, 2016). Känsla av sammanhang omfattar enligt Antonovsky (2005) tre centrala komponenter vilka han kallar *begriplighet*, *hanterbarhet* samt *meningsfullhet* (Antonovsky, 2005). En person med hög KASAM som är att betrakta som fullständigt frisk uppvisar höga värden av samtliga tre komponenter, medan en person med låg KASAM uppvisar det motsatta. Komponenten begriplighet syftar på i vilken utsträckning en individ upplever inre och yttre stimuli som förnuftsmässigt gripbara samt att individen upplever information som ordnad, sammanhängande, strukturerad och tydlig snarare än som kaotisk, oordnad, slumpmässig oväntad och oförklarlig (Antonovsky 2005). Känsla av hanterbarhet hos en individ skapas då individen har upplevelse av att ha tillräckliga resurser

för att kunna möta olika situationer i livet (Waad & Hult, 2001). Hanterbarhet innebär till vilken grad individen upplever att det står resurser till ens egen förfogande som man med hjälp av dessa kan möta de krav som ställs av de stimuli som individen utsätts för (Antonovsky, 2005). Meningsfullhet skapas hos en individ då individen har en upplevelse av delaktighet i det som sker (Waad & Hult, 2001). Komponenten meningsfullhet innebär i vilken utsträckning individen upplever att livet har en känslomässig innebörd att åtminstone en del av de problem och krav som livet ställer individen inför är värda att investera energi i, värda engagemang och hängivelse och upplevs som utmaningar att välkomna snarare än som bördor (Antonovsky, 2005).

3.2. Human relationsskolan

Genom organisationsteorier får man ökad kunskap om organisationer, man lär sig att beskriva, förklara och förändra organisationer samt förstå dess framväxt, utbredning och funktion (Hammarén, 1997). Bakgrunden av organisationsteorin är bred där några exempel är Max webers byråkratiska skola och Frederick Taylors mekaniska skolor som framhåller tydlig hierarki och strikt ledarskap. En motreaktion presenterades av Elton Mayo och denna organisationsteori var känd som human relationsskolan (ibid).

Elton Mayo var professor vid Harvard University och anses vara grundare för teorin human relationsskolan (Abrahamsson & Andersen, 2005). Vad normer betydde för människors beteende i organisation var ett föga utforskat område fram till början av 1930-talet (ibid). Human relationsskolan är en organisationsteori som vetenskapligt belagt att människan i arbetslivet är ett socialt väsen som främst drivs av sociala behov som tillhörighet, respekt, erkännande etc. (ibid). Teorin framhåller de betydelsefulla faktorer som en organisation har, det kan exempelvis vara gruppnormer i arbetslivet och formellt och informellt ledarskap i organisationen (Hammarén, 1997). Engagemang och effektivitet påverkas av de anställdas sociala behov genom exempelvis sociala kontakter (ibid). Organisationens behov är underordnade de anställdas sociala behov vilket kan påverka organisationens effektivitet och särskilt framgång i arbetet (Abrahamsson & Andersen, 2005). Viktiga komponenter som påverkar beteendet hos den anställda människan, som socialt väsen i arbetslivet, är de anställdas *informella relationer*, deras *känslor* och *värderingar* liksom deras *tidigare historia* och *relationer till grupper utanför organisationen* (ibid). Dessa komponenter bidrar till att organisationen bör ses som ett socialt system som består av sociala väsen. Elton Mayos slutsatser var att de anställda inte uppträdde som ekonomiska aktörer utan

som komplexa individer vars handlingar varierar beroende på motiv och värdegrunder (Hammarén, 1997). Enligt Mayos slutsatser påverkas den anställdas beteenden och ageranden med drivkraft av känslor och direkt logik i arbetet (ibid).

3.3. Implementering av teorier

Med hjälp av KASAM som analytiskt verktyg vill vi analysera, på en individuell nivå, i vilken utsträckning socialarbetaren upplever de centrala komponenterna i KASAM samt hur graden av dessa komponenter påverkar socialarbetarnas upplevelser av samverkan med andra involverade aktörer i arbetet med ensamkommande flyktingbarn och unga.

Genom att implementera human relationsskolan som ett analytiskt verktyg för studiens analys av empiri ämnar vi att analysera hur effektiviteten i samverkan påverkas av socialarbetarens sociala behov som ett socialt väsen i en organisation. Med hjälp av human relationsskolan vill vi även analysera hur teorins centrala komponenter och utgångspunkter påverkar socialarbetarens beteende i samverkansprocesser rörande ensamkommande flyktingbarn och unga.

4. Metod

Detta avsnitt syftar till att redovisa för studiens tillvägagångssätt och genomförande på ett ingående vis för att säkerställa att studien är transparent samt granskningsbar. Bryman (2011) menar att transparens inom forskningsstudier innebär att studiens tillvägagångssätt är tydligt återgiven för att på så vis uppnå hög reliabilitet (jfr Bryman, 2011). I detta avsnitt görs en redogörelse kring studiens metodologiska utgångspunkt som i denna studie är den semistrukturerade kvalitativa forskningsintervjun samt tematisk analysmetod. Innan vi redogör för valet av analysmetod kommer vi även att redogöra för hur urval och avgränsningar inom studien skett liksom datainsamling. Att börja med en redogörelse av studiens metodologiska utgångspunkt är av stor vikt för att kunna ge läsaren en inblick i vad respektive vald metod innebär innan studiens avsnitt 5 *Resultatredovisning och analys av empiri*. Efter redogörelse av valda metodologiska utgångspunkter sker beskrivning av studiens tillvägagångssätt. Sedan beskrivs hur forskningsetiska principer implementerats inom studien samt diskussion kring studiens validitet, reliabilitet och generaliserbarhet.

4.1. Kvalitativ metod

Innan introducering sker av den semistrukturerade kvalitativa forskningsintervjun som ligger till grund för studiens genomförande är det nödvändigt att beskriva den vetenskapsfilosofiska utgångspunkt som väglett vår undersökning och avgjort valet av kvalitativ metod (Larsson, 2005). Inom denna studie har det *fenomenologiska perspektivet* varit den vetenskapsfilosofiska utgångspunkten för studiens utformning och genomförande. Det fenomenologiska perspektivet fokuserar på detaljerade beskrivningar av intervjupersonens upplevelse eller livsvärld samtidigt som undersökarens inblandning och förkunskaper tonas ner (Patton, 1990 cf Larsson, 2005). Då vi studerar socialarbetares upplevelser av deras arbetssätt med samverkan är vi ytterst intresserade av en teoretisk tolkning av socialarbetarens livsvärld med nedtoning av de egna förkunskaperna inom ämnet (ibid).

Inom kvalitativa metoder försöker man nå kunskap om individens subjektiva upplevelser utifrån hennes egna ord, meningar beskrivningar och uttryck (Larsson, 2005). Kvalitativa metoder omfattar tre huvudtyper av datainsamling vilka är *öppna intervjuer*, *direkta observationer* samt *dokumentanalys* (ibid). Inom denna studie baseras datainsamlingen på öppna intervjuer med semistrukturerade forskningsintervjuer i fokus. Den semistrukturerade kvalitativa forskningsintervjun, även kallad halvstrukturerade livsvärldsintervjuer, söker få

beskrivningar av intervjupersonens livsvärld i syfte att tolka de beskrivna fenomenens mening (Kvale & Brinkmann 2014).

Halvstrukturerade forskningsintervjuer omfattar en rad teman med ett antal intervjufrågor, under varje tema, som formulerats innan intervjuerna äger rum (Kvale & Brinkmann 2014). Till skillnad från strukturerade intervjuer tillåter den halvstrukturerade livsvärldsintervjun att göra förändringar vad gäller frågornas form och ordningsföljd, om detta behövs (ibid.). Inom studien har valet av att utföra halvstrukturerad forskningsintervju gjorts med anledning av att denna modell av forskningsintervju lämnar möjlighet till oss som intervjuare att kunna vara flexibla under intervjuens gång. Detta innebär en möjlighet att kunna ställa följdfrågor om behov uppstår. Vi blir inte bundna till intervjuguiden som inom den strukturerade intervjun och kan därmed fånga viktiga aspekter av det studerade fenomenet. På så vis säkerställs det att intervjupersonen kan göra sig förstådd så som denna avser att bli förstådd.

4.2. Urval och avgränsning

Utförandet av denna studie avgränsas till Stockholm och dess angränsande län av kostnads- och tidsmässiga skäl. Studie ämnar till att studera socialarbetares upplevelser, därmed är urval avgränsat till att studera upplevelser av verksamma socialarbetare inom barn- och ungdomsenheter. Socialarbetarna inom denna studie arbetar inom Stockholms olika kommuner och inte inom samma kommun. Då Stockholm och dess angränsande län består av totalt 26 kommuner fanns det ingen möjlighet för oss att täcka in samtliga kommuner inom ramen för vår studie. Av de 26 totala kommunerna ingick tre kommuner i vår studie.

Urvalet av kommunerna skedde i enlighet med det Bryman (2011) kallar *målstyrt urval* eller *målinriktat urval*. Målstyrt urval beskrivs som en typ av samplingsteknik som i grunden är av strategiskt slag (Bryman 2011). Syftet med det målstyrda urvalet är att strategiskt skapa överensstämmelse mellan studiens urval, syfte samt frågeställningar (ibid). På så vis gör forskaren sitt urval bland de personer och grupper som är relevanta att intervjua med utgångspunkt i studiens syfte och frågeställningar (ibid).

Efter en genomgång av kommunernas mottagande av ensamkommande flyktingbarn inom Stockholm med omnejd kom vi underfund med att vissa kommuner under år 2016 fått tillstånd- på grund av kommunens belastning eller övriga skäl - till att inte ta emot ensamkommande flyktingbarn. Dessa kommuner valdes därmed bort. De siffror som redovisar kommunernas mottagande av ensamkommande flyktingbarn år 2016 varierade mellan kommunerna i Stockholm. Urvalet gjordes därmed strategiskt och baserades på de kommuner som tagit emot flest antal barn ur denna målgrupp under år 2016. De verksamma

socialarbetarna inom respektive vald kommun kunde därmed antas ha upplevelser av samverkan som arbetssätt med ensamkommande flyktingbarn för att besvara studiens syfte och frågeställningar.

4.3. Tematisk analysmetod

Valet av semistrukturerade kvalitativa intervjuer, som omfattar en rad teman i syfte att studeras närmare, ledde oss till valet av en tematisk analys. Tematiska analysmetod befanns vara lämpligast utifrån den utformning som studiens datainsamling har.

Tematisk analys saknar en tydligt specificerad uppsättning av procedurer, detta trots dess framträdande plats som tillvägagångssätt vid en kvalitativ dataanalys (Bryman, 2011). En generell strategi för att utföra en tematisk analys av kvalitativa data har utvecklats vid *National Centre for Social Research* i Storbritannien och kallas framework (ibid).

Vid framework som tillvägagångssätt skapas ett index av centrala teman och subteman för att sedan ställas upp i en matris. De olika teman och subteman som identifieras är ett resultat av en noggrann och upprepad genomgång av det insamlade material som inom denna studie utgörs av transkriberade intervjuer (Bryman, 2011). Återkommande teman och subteman som forskaren finner vid genomgång av datainsamlingen är framträdande repetitioner som uppmärksammas i intervjupersonernas svar och uttalanden (ibid). Slutmålet med tematisering är att finna centrala punkten i materialet vilket sker genom identifiering av återkommande subteman, det handlar om att fokusera analysen omkring något- att finna dess centrala punkt (Hjerm, Lindgren & Nilsson, 2014).

Valet av tematisk analys grundar sig på analysmetodens effektiva tillvägagångssätt av analys, organisering och strukturering insamlad empiri. Datainsamlingen inom denna studie baseras på en tematiserad intervjuguide bestående av olika teman i syfte att studeras närmare. Genom att analysera studiens insamlade empiri, utifrån tematisk analysmetod, kan identifiering av subteman i studiens empirisamling ske för att finna dess centrala punkt. Den tematiska analysen utfördes i enlighet med tillvägagångssättet framework.

4.4. Tillvägagångssätt

Datainsamlingen genomfördes genom semistrukturerade intervjuer med tre informanter där samtliga var verksamma socialarbetare inom barn- och ungdomsenheten vid tre olika kommuner. Kommunerna som ingick i vårt urval var de kommuner inom Stockholm och dess angränsande län som under år 2016 tagit emot flest antal ensamkommande flyktingbarn inom stor Stockholm. Urvalet av kommuner utgick därmed från ett *målstyrt urval*. Att urvalet av

deltagare baserades på ett målstyrt urval var en nödvändighet inom denna studie för att säkerställa att deltagarna har de erfarenheter av samverkan i arbetet med ensamkommande flyktingbarn som studien syftar till att undersöka. Detta menar vi var en nödvändighet då en del kommuner inom Stockholm av olika skäl inte tagit emot ensamkommande flyktingbarn men trots detta har en enhet inom kommunens socialtjänst med inriktning mot målgruppen. Deltagarna inom vår studie rekryterades genom ett utskick av mejl till respektive enhet med informationsbrev (se bilaga 2 informationsbrev).

Totalt kontaktades fem kommuner varav tre visade sitt intresse och deltog i studien. Informanterna som deltog intervjuades var för sig och enskilt. Intervjuerna utgick från en tematiserad intervjuguide vars frågor var formulerade på så vis att de lämnades öppna att svara på (se bilaga 1 tematiserad intervjuguide). Genom öppna frågor har direkta citat från intervjupersonerna fångats men även tillåtit för intervjupersonerna att beskriva sina tankar, känslor och kunskaper inom ämnet med egna ord (Larsson, 2005).

Intervjuerna spelades in efter samtycke från varje deltagare för att, efter varje genomförd intervjun, transkriberas till textform. Transkriberingen av intervjuerna skedde för att underlätta analysen enligt metoden framework där man utför en noggrann genomgång av materialet. Vid upprepade och noggranna genomgångar av de transkriberade intervjuerna fann vi ett antal subteman som sorterades under varje tillhörande temaområde, dessa subteman är det material som sedan analyserades med hjälp av studiens teoretiska utgångspunkter KASAM samt human relationsskolan vilket redovisas i avsnitt 5 *Resultatredovisning och analys av empiri*.

4.5. Validitet

Validitet har inom samhällsvetenskapen kommit att gälla om en metod undersöker vad den syftar till att undersöka (Kvale & Brinkmann, 2014). För att uppnå validitet inom studien utformades en tematiserad intervjuguide vars frågor är väl förankrade i studiens syfte och frågeställningar. Detta gjordes för att på så vis säkerställa att studiens syfte korresponderar med det material som kommer att samlas in via intervjuerna.

Genom att utforma frågorna i intervjuguiden på ett lättbegripligt sätt samt kontinuerligt förklara för intervjupersonerna vad vi menar med frågorna har vi säkerställt att informanterna förstår frågan på det sätt som vi avser. Utrymme har lämnats åt intervjupersonen att berätta utifrån sina upplevelser och erfarenheter, detta då frågorna är utformade på ett öppet sätt (se bilaga 1 tematiserad intervjuguide). För att undvika missuppfattningar och säkerställa

objektivitet i tolkningen av intervjupersonernas uttalanden har följdfrågor ställts i syfte att hjälpa intervjupersonerna att tydliggöra sina uttalanden.

Intervjuguiden användes som underlag för datainsamlingen inom samtliga intervjuer och med samma utformning. Under analysprocessen har vi analyserat intervjupersonernas uttalanden på ett objektivet sätt. Tolkning och analys har utförts inom ramen för studiens valda teoretiska referensramar utan inblandning av våra egna tolkningar eller förutfattade meningar.

4.6. Reliabilitet

Inom kvalitativa studier uppnås reliabilitet genom att på ett detaljerat och ingående sätt redogöra för studiens tillvägagångssätt och genomförandet i syfte att möjliggöra för andra forskare att reproducera studien (Kvale & Brinkmann, 2014). Reliabilitet har uppnåtts inom studien genom att på ett detaljerat och ingående sätt redogjort för studiens tillvägagångssätt och genomförande. Detta har uppnåtts genom studiens avsnitt 4. *Metod*.

Kvale (1997:213) menar att reliabilitet i kvalitativ forskning innebär bland annat att pröva resultatets konsistens (Kvale, 1997:213 cf Larsson, 2005). Konsistensen av intervjupersonernas svar har prövats genom att vi frågat flera liknande frågor som fokuserar på samma tema (jfr Larsson, 2005).

4.7. Studiens generaliserbarhet

Urvalet inom denna studie baserades på ett målstyrt urval med ett syftesbestämt urval av personer vilket påverkar generaliseringen av studiens resultat (Larsson, 2005). Urvalet av personer som deltagit inom studien har varit få varav möjligheten att generalisera resultatet begränsas eller inte är möjligt att generalisera (ibid).

Generaliseringen inom vår studie utgörs av en *analytisk generalisering* vilket innebär att forskaren genomför en teoretisk analys av studiens resultat i syfte att skapa en teoretisk förståelse för det studerade fenomenet (ibid). Därmed utgår vi inom denna studie av en *läsarbaserad generalisering* som innebär att läsaren bedömer om resultatet kan generaliseras till en ny situation (Kvale & Brinkmann, 2014).

4.8. Forskningsetiska överväganden

Intervjuforskning behöver genomsyras av etiska frågor. Den kunskap som produceras genom intervjuforskning är beroende av den sociala relationen mellan intervjuare och informant där intervjuaren bör skapa en miljö där informanten känner sig fri och säker nog för att prata om

privata händelser som registreras för senare offentligt bruk (Kvale & Brinkmann, 2014). Inom Forskningsetik återfinns fyra huvudkrav där alla gemensamt syftar till att säkerställa ett individskydd för deltagare inom ett forskningsprojekt. De huvudkrav som finns att beakta är *informationskravet, konfidentialitetskravet, nyttjandekravet, samt samtyckeskravet* (Vetenskapsrådet, 2002).

Informationskravet innebär en skyldighet att upplysa deltagaren kring studiens syfte samt rollen som deltagaren utgör inom studien (ibid). De regler som omfattas av informationskravet uppfylldes i samband med intervjuernas påbörjande i form av muntlig information till varje deltagare inom studien. Deltagarna informerades även om frivillighet att delta. Samtyckeskravet innebär att deltagaren ska samtycka till medverkan i studien (Ibid). Respektive deltagare lämnade sitt samtycke till att medverka i studien efter information och förfrågan om deltagandet, därmed anses samtyckeskravet var uppfyllt.

Konfidentialitetskravet innebär att uppgifter om deltagare ska ges största möjliga konfidentialitet samt förvaras från obehöriga (ibid). Respektive deltagare har fått information kring full anonymitet och sekretess kring sitt deltagande samt hur personuppgifter hanteras. All insamlat material som kan leda till identifiering av person eller organisation har inom denna studie därmed avidentifieras innan studiens publicering. Personuppgifter har hanterats varsamt och skyddat från obehöriga. Nyttjandekravet innebär att insamlade uppgifter om enskilda personer och deltagarna endast används inom ramen för studien och dess ändamål (ibid). Därmed har all insamlat material endast använts inom studien och inte till annat icke-vetenskapligt ändamål. Efter studiens genomförande kasserades all insamlat material.

5. Resultatredovisning och analys av empiri

I detta avsnitt redogörs det för studiens empirireultat samt analys av empiri.

Empiriredovisning utgörs av identifierade underteman som redovisas under tillhörande temaområde för att sedan analyseras. De identifierade underteman inom denna studie är framarbetade i enlighet med tematisk analysmetod. Detta innebär att de identifierade underteman är ett resultat av upprepade och noggranna genomgångar av det insamlade material som inom denna studie utgörs av transkriberade intervjuer (jfr Bryman 2011). Respektive undertema kategoriserades under tillhörande temaområde som vi ämnat att studera utifrån den tematiserade intervjuguiden (se Bilaga 1).

Empirireultat redovisas i form av citat ur de transkriberade intervjuerna samt återberättande av intervjupersonernas uttalanden och beskrivningar. Vidare analyseras det empirireultatet med hjälp av studiens teoretiska utgångspunkter, KASAM samt human relationsskolan. Uppgifter som kan leda till identifiering av person, deltagare och kommun har avidentifierats. Informanterna som deltog i intervjuerna kommer att benämnas som IP1, IP2 och IP3.

5.1. Upplevelser av samverkan i relation till ensamkommande flyktingbarn

Under de två studerade temaområdena *ensamkommande flyktingbarn* och *samverkan* har vi vid genomgång av datainsamlingen funnit två återkommande underteman. Samtliga informanter talade om samverkan med andra myndigheter som något viktigt för att tillgodose behovet av trygghet och psykisk hälsa hos ensamkommande flyktingbarn vilket utgör ett undertema. Ytterligare ett återkommande undertema som vi funnit är att samtliga informanter har upplevelser av att de ensamkommande flyktingbarnen inte alltid har inflytande i samverkansprocessen. Detta trots att majoriteten av de ensamkommande flyktingbarnen upplevs som experter på sina behov och inte minst sin livssituation. Nedan redovisas varje undertema var för sig följt av analys.

5.1.1. Samverkan i syfte att öka trygghet och hälsa

Ett undertema som ständigt återkom i samtliga informanternas uttalanden var ensamkommande flyktingbarns psykiska hälsa. Informanterna som deltog i studien har upplevelser och erfarenheter av en effektiv samverkan som en process som bidrar till uppkomst av psykisk hälsa och trygghet i barnets tillvaro.

Genom åren har jag erfarit att de omsorgsbehov som tillgodoses hos ensamkommande flyktingbarn, när vi vuxna i barnets omgivning samverkar, är behovet av trygghet som jag har sett återspeglat sig i barnets psykiska hälsa på ett gynnsamt sätt [...] den psykiska hälsan är det viktigaste omsorgsbehovet att tillgodose (IP1).

IP1 förklarar vidare att effektiva samverkansprocesser bidrar till att det egna arbetet blir tydligare då man tilldelas en roll i arbetet med barnet. IP2 uttrycker sig i likhet med IP1 i frågan om vilka omsorgsbehov som hen upplever tillgodoses hos ensamkommande flyktingbarn genom samverkan:

De ensamkommande flyktingbarn som vi lyckas samverka effektivt i arbetet med är de barn som visat goda tecken på ett gott psykiskt mående och därmed kunnat göra framgångar både vad gäller integrationen och etableringen i samhället [...] genom fungerande samverkan bildar vi ett skyddande nätverk för barnet (IP2).

Samverkan mellan de involverade i barnets omgivning beskrivs som en process som skapar känsla av trygghet hos barnet något som IP1 och IP2 menar är en förutsättning för att barnet ska kunna må psykiskt bra. Vidare uppgav IP2 att samverkan bland de involverade även främjar barnets integrationsprocess och etablering i det nya landet. Samverkan möjliggör även för de involverade att bilda ett skyddande nätverk omkring barnet. IP3 beskriver sin erfarenhet av de omsorgsbehov som uppfylls genom samverkan:

Ensamkommande flyktingbarn behöver ha ett starkt nätverk runtomkring sig då vi är många involverade i barnets situation och barnet har många kontakter att hålla reda på [...] om vi alla involverade kommunicerar och är införstådda med samma mål så behöver inte barnet uppleva förvirring [...] då vi samverkar på ett fungerande sätt har jag upplevt att barnet känner trygghet i sina kontakter och därmed mår psykiskt bättre vilket är ett av de viktigaste och samtidigt svåraste omsorgsbehovet att tillgodose (IP3).

IP3 har i likhet med IP1 och IP2 upplevt att en effektiv samverkan mellan samtliga involverade bidrar till känsla av trygghet samt skapar ett starkt nätverk kring barnet. Trygghet hos barnet bidrar till att barnets psykiska hälsa ökar i god riktning enligt samtliga informanternas uttalande. IP3 förklarar vidare att effektiva samverkan skapar gemensam syn på arbetet med barnet och därmed en tydlig rollfördelning bland de involverade. IP3 uppger:

När vi arbetar utifrån samma synsätt och gemensamma mål kan vi arbeta strukturerat och samordnat [...] samverkan gör det tydligt för alla vilken roll man har för barnet (IP3).

IP2 förklarar vilka erfarenheter hen har kring orsaken till att samverkansprocessen skapar tryggheten som är viktig för de ensamkommande barnen:

Majoriteten av de ensamkommande flyktingbarnen som jag mött har både från hemlandet men även från flykten dåliga erfarenheter av myndigheter. Det finns flera fall som jag träffat under mitt arbete som har upplevt övergrepp från myndigheter mot sig och sin familj [...] det har skadat deras förtroende, i vårt arbete måste vi bevisa för dessa barn att vi är trygga vuxna som de kan lita på för att de ska må bra psykiskt [...] (IP2).

IP2 förklarar att genom samverkan bland de involverade i barnets situation kan myndigheter och andra vuxna bygga upp ett förtroende hos barnet för att barnet ska kunna känna sig trygg i sin tillvaro. Även IP3 uttalar sig kring sina erfarenheter kring bakgrunden till varför samverkan skapar trygghet hos ensamkommande flyktingbarn:

Då vi är många inblandade blir det svårt för barnet att begripa vem som ansvarar för vad, dem är i stort behov av struktur och rak kommunikation särskilt då de tänker mycket på framtiden [...] då vi samverkar och definierar gemensamma mål kan vi alla möta barnets behov [...] ensamkommande barn har många gånger tråkiga erfarenheter av vuxna och ser myndighetspersoner som makthavare [...] ett första steg för oss i mottagarlandet blir att förändra denna syn (IP3).

Analys

Resultatet visar att samverkan bland de involverade aktörer skapar trygghet hos barnet något som samtliga informanter kopplar till förekomsten av psykisk hälsa hos barnet. Informanterna belyser att genom samverkan tydliggörs det egna arbetet med barnet där de involverades roller och funktioner tydliggörs. Detta kan analyseras utifrån KASAM där komponenten hanterbarhet sätts i fokus (Antonovsky 2005, Waad & Hult 2001). Känsla av hanterbarhet hos socialsekreterare uppstår till följd av effektiva samverkansprocesser. Samverkan som bedrivs effektivt tydliggör arbetet och tilldelar samtliga involverade en funktion i arbetet med barnet. Tydliga och gemensamma mål i arbetet med barnet definieras vilket bidrar till att det uppstår samordning av insatser som tillsätts för barnet av de olika involverade professionerna. Känsla av hanterbarhet hos socialsekreterare i dennes arbete uppstår till följd av effektiva samverkan och bidrar till att socialarbetaren kan arbeta samordnat och utifrån tydliga roller och

funktioner. Arbetet blir, genom samverkan, hanterbart för socialarbetaren varav socialarbetaren i arbetet med övriga involverade aktörer kan utgöra ett starkt nätverk kring barnet som tillgodoser barnet med känslor som trygghet och därigenom psykisk hälsa.

Genom effektiva samverkansprocesser ökar även begripligheten för socialarbetaren inom det egna arbetet med ensamkommande barn och unga. Resultatet av intervjuerna visar att samverkan leder till att de involverade utgör ett starkt nätverk kring barnet. IP3 uppgav att samverkan leder till kommunikation bland de involverade samt samordning av kontakter, då många är involverade. Detta kan tolkas utifrån KASAM:s komponent begriplighet (Antonovsky, 2005). Utifrån KASAM:s komponent begriplighet kan detta förklaras med att samverkan som process bidrar till att socialarbetarens arbete med barnet blir begripligt. Socialarbetaren får genom samverkan struktur i arbetet, sammanhängande information, samt ordning kring hur arbetet ska bedrivas från den egna verksamheten. Genom begriplighet i det egna arbetet kan socialarbetaren samt övriga involverade samordna arbetet och arbeta utifrån gemensam struktur och ordning. Socialarbetare bildar på så vis ett starkt nätverk med de övriga involverade genom att samverka. Detta då arbetet i blir begripligt och hanterbart.

Resultatet belyser att samverkansprocessen bidrar med trygghet för barnet då ensamkommande barn har en desillusionerad bild av myndigheter. Detta förklarades bero på barnets tidigare erfarenheter av myndigheter i hemlandet och under flyktens gång. Av resultatet framgår det att socialarbetaren har behov av att ta hänsyn till ensamkommande barns bakgrund och historia som format barnets förståelse av myndighetspersoner. Utifrån human relationsskolan kan detta tolkas som socialarbetarens sociala behov (Abrahamsson & Andersen 2005, Hammarén 1997). Socialarbetare uttrycker sociala behov i relationen till barnet. Behovet hos socialarbetaren som myndighetsperson är att skapa en bild för barnet av sin profession som en förtroendefull och tillförlitlig person genom att förändra barnets syn på myndigheter. Syftet med samverkan för socialarbetaren drivs, enligt human relationsskolan, av socialarbetarens sociala behov och får ytterligare en funktion inom arbetet med ensamkommande barn vilket är utöver organisationens primära syfte med samverkan.

5.1.2. Upplevelser av barnens inflytande och samverkansprocesser

Ett undertema som framkom är att ensamkommande barn har lite inflytande i samverkansprocesser trots att ensamkommande barn är kompetenta och upplevs som expertis på sina liv och behov. IP2 uppger att i samverkansprocesser som berör ensamkommande

flyktingbarn har hen upplevt hinder för en effektiv samverkan som grundar sig på att samtliga involverade i samverkansprocessen vill komma till tals då var och en, utifrån sin profession, gjort en bedömning av barnets behov:

Vi involverade myndigheter har barnet och barnets behov i centrum men barnet själv står många gånger utanför processen [...] Alla vill göra sina behovsbedömningar hörda och vi är många involverade [...] vi gör olika bedömningar utifrån vår verksamhet, men egentligen är det barnet som känner sig själv bäst (IP2).

IP2 förklarar att hen har erfarenhet av ensamkommande som en grupp barn med hög kompetens som är professionella på sina liv. Vidare uppger IP2 att socialtjänsten alltid strävar efter att få med barnets åsikter kring behov av insatser. IP1 har liknande erfarenhet:

I samverkansprocess är vi allt från socialtjänst, god man, skola och sjukvård till personal på boendet eller familjehem, alla har en relation till barnet utifrån sin profession och vi har olika perspektiv kring vad som behövs [...] tyvärr är det våra bedömningar som hamnar i fokus i en samverkansprocess [...] det betyder inte att barnet glöms, vi samverkar ju för barnet (IP1).

IP1 menar liksom IP2 på att det är många professioner som är inblandade där alla har gjort egna bedömningar kring vad barnet behöver. IP1 förklarar vidare att de inblandade är frustrerade över barnets situation och vill att något händer från socialsekreterarens sida. IP1 är tydlig med att det är av välvilja från de involverade som samverkansprocessen istället blir till för att ventilera och få tala om sina bedömningar av behov. Vidare menar IP1 att barnen och dennes egna bedömningar av behov många gånger inte ges utrymme till följd av att många är inblandade i samverkansprocessen som vill komma till tals. IP3 beskriver sin upplevelse av barnets roll i samverkansprocessen enligt citatet nedan:

Ensamkommande i en samverkansprocess är inte särskilt delaktiga [...] det är vi vuxna som driver igenom samverkan med vad vi anser är lämpligast för barnet då vi vuxna är arga över barnets situation [...] jag tycker att barnen behöver bli mer delaktiga, de är dem som är expertis på sina liv och sina behov (IP3).

IP3 menar även på att varje involverad person har ett syfte med samverkan utifrån sin funktion vilket skapar hinder för en effektiv samverkan. IP3 menar i likhet med IP1 och IP2 att i samverkansprocesser hamnar de professionellas bedömningar i fokus.

IP1 berättar att det finns utvecklingsområden som behöver utvecklas i syfte att förstärka ensamkommande flyktingbarnens roll i samverkansprocesser:

Alla inblandade behöver stöd i samverkan och utbildning kring hur samverkan bör ske för att inkludera barnet [...] så fort vi tar initiativet till samverkan kring ett barn blir vi bemötta med långa behovs listor och frustrerade personer och vi glömmer bort det viktigaste som vi samverkar om (IP1).

IP1 är tydlig med att utbildning krävs för alla som arbetar med ensamkommande barn kring hur samverkan ska bedrivas för att ensamkommande ska kunna ta en allt större roll i samverkansprocessen. IP3 menar i likhet med IP1 att utbildning avseende samverkan är en nödvändighet för att öka barnets roll och kunna hantera att många är inblandade. IP3 anser att olika professioner har olika syften med samverkan där alla vill tala för sina behovsbedömningar och många förväntar att socialsekreterare har alla resurser som krävs:

Det stora hindret i samverkan är att olika professioner har egna syften med processen, alla vill säga sitt, jag har upplevt att en del förväntar att vi socialsekreterare har alla resurser som krävs för ett visst problem [...] det brister i kunskapen kring hur vi arbetar [...] vi är alla i behov av att utbildas gällande samverkan i frågor som berör ensamkommande flyktingbarn (IP3).

Analys

I resultatet framkommer det att under samverkansprocesser kring ensamkommande flyktingbarns situation involveras ett flertal myndigheter och professioner. Socialarbetare som deltagit i studien talade om att de upplevt att involverade myndigheterna och professioner gör egna bedömningar av barnets behov. Informanterna belyser att effektiviteten i samverkansprocessen kan hindras till följd av att de involverade upplever frustration och vill tala för de egna behovsbedömningarna av barnets situation.

Att samverkan blir mindre effektiv då processen ägnas till att de involverade professionerna talar för sina bedömningar kan förklaras utifrån human relationsskolan. Human relationsskolan betraktar människor i arbetslivet som ett socialt väsen som drivs av sina behov i arbetet, vilket återspeglas i arbetets effektivitet (Abrahamsson & Andersen 2005, Hammarén 1997). Att socialarbetaren blir bemött med frustration i samverkansprocesser kan utifrån human relationsskolan förklaras med att arbetet med ensamkommande barn väcker känslor och sociala behov. Den professionella drivs av känslor som uppstår till följd av sitt arbete med barnet samt de egna värderingarna. Känsla av frustration uppstår i samverkan som

ägnas åt att tala för de egna bedömningarna. Utifrån human relationsskolan kan detta tolkas som en följd av att den professionellas beteende i samverkan påverkas av känslor som uppstår till följd av arbetet med barnet samt till följd av de egna värderingarna (ibid). Organisationens behov är enligt human relation underordnad de anställdas behov varav professionerna kan agera utifrån sina sociala behov. Detta kan leda till att samverkansprocessen inte uppfyller den effektiva funktionen som den är avsedd att uppfylla.

Samverkans effektivitet påverkas, enligt resultatet, av att socialarbetaren i samverkansprocesser bemöts med frustration av de övriga involverade aktörer. Utifrån perspektivet KASAM kan detta tolkas utifrån komponenten hanterbarhet (Antonovsky 2005, Waad & Hult 2001). Socialarbetaren kan i samverkansprocesser uppfattas som den aktör som har önskade resurser under sin befogenhet och kontroll varav socialarbetaren blir den aktör i samverkansprocesser som bemöts med frustration. Detta kan kopplas till en av informanternas uttalande där IP3 uppgav att det råder föreställningar kring att socialarbetaren ”har alla resurser som krävs för ett visst problem”.

5.2. Tillgängliga verktyg i arbetet med samverkan

Ett undertema som framkom under temaområdet *tillgängliga verktyg i arbetet med samverkan* var socialstyrelsens metod *barns behov i centrum* (BBIC). Enligt socialstyrelsen (2015b) innebär arbetet med BBIC att säkerställa barnets rättigheter och arbeta med barnet i sitt sammanhang vilket bland annat innebär att samverka med de professionella som finns runt barnet (Socialstyrelsen 2015b). Nedan redovisas det resultat som framkom av intervjuerna.

5.2.1. Barns behov i centrum – BBIC

Samtliga informanter talar om erfarenheter av utredningsmodellen BBIC som verktyg i arbetet med samverkan. Informanterna upplever nackdelar såväl som fördelar med att använda metoden BBIC i samverkan kring ensamkommande flyktingbarn.

IP1 menar att BBIC som arbetssätt inte är anpassad utefter ensamkommande flyktingbarns situation:

BBIC är inte anpassad efter arbetet med ensamkommande barn, dem har inte sina föräldrar här och vi kan inte arbeta med att nå barnets behov genom den biologiska föräldern (IP1).

Vidare förklarar IP1 att vissa delar i BBIC kan användas men att svårigheter uppstår i tillämpningen av BBIC i sin helhet. Vad gäller samverkan menar IP1 att BBIC hjälper

socialsekreteraren att få en helhetssyn av barnets behov men att effekten av BBIC blir att samverkan fokuserar på barnets behov, något som IP1 menar beror på att BBIC är svår att tillämpa helt. IP3 har liknande erfarenhet med IP1:

Barnen är utan föräldrar och i samverkansprocesser där BBIC är aktuellt finns det områden som inte går att inkludera i utredningarna [...] istället hamnar fokus totalt på att endast utreda och samverka kring vad barnet är i behov av (IP3).

IP3 förklarar att då barnen är ensamma utan föräldrar blir BBIC svår att implementera. IP3 menar att svårigheterna med BBIC är något som hen upplever bidrar till att samtliga involverade har olika syften med samverkan och barnets behov hamnar i fokus under hela samverkansprocessen. IP2 menar i likhet med IP3 och IP1 att BBIC är svår att arbeta utifrån i arbetet med ensamkommande flyktingbarn:

BBIC är inte menad för ensamkommande barn det är mycket som inte överensstämmer med barnets situation som finns i BBIC modellen [...] det som jag upplevt händer i samverkan är att vi har barns behov i fokus och bara det innebär en del risker (IP2).

IP2 förklarar att i ärenden med ensamkommande flyktingbarn är det barnets behov, som är ett av delområdena i BBIC, som alla involverade fokuserar på och samverkar kring. IP2 menar att samverkan många gånger fokuserar på vad barnet behöver och inte på vilka resurser barnet har. Detta menar IP2 är en risk för ensamkommande flyktingbarns utveckling:

Om vi bara fokuserar på vad barnet behöver så missar vi ju vad barnet redan har som vi tillsammans kan stärka genom vårt samordnade arbete, att inte fokusera på att stärka barnets resurser kan riskera barnets utveckling [...] vi är i stort behov av andra modeller som vi kan arbeta utifrån och som stöttar oss i samverkansprocesser (IP2).

Analys

Resultatet visar att socialarbetaren arbetar selektivt med metoden BBIC. Detta innebär att socialarbetaren väljer ut vissa delområden ur modellen BBIC i arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Utifrån human relationsskolan kan socialarbetaren val av att arbeta selektivt med BBIC förklaras av att den anställde socialarbetaren drivs av sociala behov som hen har att uppfylla i en samverkansprocess (Abrahamsson & Andersen 2005, Hammarén 1997). Då socialarbetaren inte kan implementera BBIC i sin helhet i arbetet med ensamkommande barn

finns det risk att socialarbetaren inte lever upp till sin förväntade roll i samverkansprocessen. Socialarbetarens beteende påverkas enligt human relationsskolan av viktiga komponenterna som känslor, värderingar, engagemang och effektivitet (ibid). Att socialarbetaren inte kan implementera BBIC i sin helhet kan väcka inre känslor och sociala behov uppstår som följd. Socialarbetaren kan även drivas av engagemang i utredningen och vilja uppnå effektivitet varav socialarbetarens behov överordnas organisationens behov och arbetet utifrån BBIC bedrivs därmed selektivt.

Enligt human relationsskolan uppstår behov hos socialarbetaren att uppfylla sin roll då socialarbetaren som ett socialt väsen drivs av behov såsom respekt, status och erkännande för sin roll som professionell aktör (ibid). Dessa behov kan därmed medföra att socialarbetaren väljer ut områden ur modellen BBIC som socialarbetaren kan arbeta med i ärenden som berör ensamkommande flyktingbarn. Socialtjänsten som organisation har behov av att samtliga utredningar i ärenden med barn bedrivs utifrån ett systematiskt och enhetligt sätt för att garantera barnet rättssäkerhet (Socialstyrelsen, 2015b). Enligt human relationsskolan har socialarbetaren andra sociala behov i sitt arbete som kan vara överordnade organisationens behov (Abrahamsson & Andersen 2005, Hammarén 1997). I enlighet med human relationsskolan kan samverkansprocessen effektivitet förklaras som en process som påverkas av de involverades sociala behov.

Enligt KASAM kan socialarbetarens val av att arbeta selektivt med modellen BBIC förklaras utifrån komponenten meningsfullhet (Antonovsky 2005, Waad & Hult, 2001). Då en individ har höga värden av meningsfullhet blir utmaningar att välkomna och individen är inställd på att söka en mening i dem och gör sitt bästa för att komma igenom dem (Antonovsky, 2005). Modellen BBIC innebär utmaningar och svårigheter för socialarbetaren vad gäller att implementera modellen i sin helhet. Socialarbetaren möter svårigheterna med BBIC genom att arbeta selektivt utifrån modellen- socialarbetaren väljer de delområden som kan implementeras. Socialarbetaren upplever enligt KASAM meningsfullhet i sitt arbete och kan bemöta de utmaningar som arbetet medför. Arbetet och dess svårigheter är enligt KASAM värda att investera energi och engagemang i för socialarbetaren.

5.3. Socialarbetarens ansvar och samverkans effekt på arbetssituationen

Under temaområdet samverkan har vi, vid genomgång av datainsamlingen, funnit ett återkommande undertema vilket är *socialarbetarens hälsa och ansvar*. Samtliga informanter talar om deras upplevelser kring hur samverkan som arbetssätt påverkar deras arbetshälsa och

arbetssituation. IP1 uppger att arbetet med ensamkommande barn blir mer värdefullt och meningsfullt vid samverkan vilket återspeglas i socialarbetarens arbetshälsa och arbetssituation:

Mitt arbete blir mer meningsfullt när jag känner att jag genom samverkan i arbetet med [Namn] uppnått, till exempel, att ett barn blir upphämtad efter skolan av personal på boendet för att kunna klara av att närvara på sina regelbundna psykologmöten, eller annat [...] det blir värdefullt att jobba och jag mår bra av att se hur samverkan får oss alla på samma spår (IP1).

IP1 berättar även att samverkan innebär ansvar att följa lagar och riktlinjer.

Handlingsutrymmet beskrivs av IP1 som begränsat i samverkansprocesser vilket kan väcka inre motstånd hos socialarbetaren. Enligt IP1 dämpas det inre motståndet av samverkans positiva effekter för de ensamkommande barnen.

IP2 menar i likhet med IP1 att samverkan är ett bra arbetssätt i arbetet med ensamkommande barn även om en del utvecklingsarbete kan behövas. IP2 uppger att en effektiv samverkan leder till effektivitet och kvalitet i det egna arbete med ärendet där handlägningsprocessen och behovsbedömningen underlättas:

Samverkan är ett bra arbetssätt för ensamkommande flyktingbarns situation [...] Genom samverkan blir även vi socialsekreterare glada och mår bra [...] sen kanske vi möter hinder i samverkansprocesser men allt positivt som samverkan leder till överväger och ger mig drivkraften till fortsatt arbete (IP2).

IP3 uppger att barnen har svårt att skilja på myndigheter och är oftast oroliga över att behöva utvisas från Sverige. IP3 förklarar att socialarbetaren har ett ansvar som innebär att skapa en god relation till barnen för att lägga grunden i en fortsatt trygg relation där barnet kan känna sig väl omhändertagen:

Barnen har svårt att separera socialtjänsten från migrationsverket. Oftast är relationen med socialsekreteraren baserad på erfarenheter från tidigare handläggare [...] Ett ansvar är därmed att bilda en god relation till barnet för att inkludera barnet i sitt eget ärende (IP3).

Analys

Antonovsky (2005) menar att personer som bedömdes ha höga värden av KASAM pratade alltid om områden i livet som var meningsfulla och viktiga för dem. Det var områden som dem var mycket engagerade i och som hade känslomässig betydelse för dem (Antonovsky, 2005).

Meningsfullheten bidrar till att individen kan se bortom hinder, problem och krav som finns i livet då det meningsfulla i livet är värt att lägga energi på för att bemöta dess utmaningar och svårigheter (Antonovsky 2005, Waad & Hult, 2001). Socialarbetaren kan utifrån KASAM -komponenten meningsfullhet- förstås med att de upplever samverkansprocesser som viktig och betydelsefull i arbetet med ensamkommande flyktingbarn vilket skapar känsla av meningsfullhet hos socialarbetaren. Den enskilda socialarbetaren kan bemöta utmaningar och svårigheter i samverkansprocessen och bortse från dessa då den betydelsefulla samverkansprocessen blir värd att investera energi i och värt engagemang (ibid).

IP3 uppgav att barnen har svårt att skilja mellan handläggare på socialtjänst och migrationsverket. Relationen med socialarbetaren påverkas av tidigare erfarenheter hos barnet som avgörs om tidigare handläggare visat engagemang, lyhördhet, tillit med mera. Antonovsky (2005) skriver att människor som engagerar sig och bryr sig skapar förståelse (jfr Antonovsky, 2005). Förståelsen grundar sig i komponenterna begriplighet och meningsfullhet. Utifrån KASAM kan socialarbetaren förstås som en engagerad människa i sitt arbete som tar ansvar för att skapa positiv kontakt med barnet. Om barnet och socialarbetare skapar en positiv kontakt blir även kommande relationer begripliga och meningsfulla för barnet. Handläggarens bemötande har då bidragit med att skapa förtroende hos barnet inför de vuxna och myndighetspersoner i mottagarlandet.

6. Diskussion

Syftet med denna studie är att studera socialarbetarens upplevelser av samverkan som arbetssätt i arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Det sammanställda resultatet av deltagarnas upplevelser uppvisade att effektiva samverkansprocesser leder till en gynnsam utveckling för barnet i mottagarlandet. Barnet upplever trygghet då de involverade vuxna är samordnade samtidigt som barnet får goda förutsättningar till integration och etablering i mottagarlandet.

Vi ämnade även att identifiera hinder och möjligheter som socialarbetaren möter i samverkansprocesser rörande ensamkommande flyktingbarn. Av studiens resultat och analys har vi kunnat identifiera socialarbetarens upplevelser av hinder för en effektiv samverkan vilket utgörs av fyra faktorer. De identifierade faktorerna är *olika professioner vill tala för sina behovsbedömningar, de involverade har olika syften med samverkan, avsaknaden av utbildning i hur samverkan bör bedrivas samt avsaknad av anpassade utredningsmodeller för arbetet med ensamkommande flyktingbarn*. Studiens resultat visar att samverkan möjliggör för socialarbetaren att, tillsammans med övriga involverade, skapa ett starkt nätverk för barnet samt ändra barnets negativa syn av myndigheter och vuxna. Samverkan möjliggör även ökad effektivitet och kvalitet i socialarbetarens handläggning där även behovsbedömningen underlättas.

Vid genomgång av resultatet har vi kunnat urskilja en invändning i samtliga informanternas uttalanden. Socialarbetarna uppger att effektiviteten i samverkan hindras till följd av att det är många involverade professioner där varje aktör bedömt barnets behov utifrån sin profession. Samverkan används i syfte att uppmärksamma de egna bedömningarna. Orsakerna till detta beskylldes på att det saknas utbildning för de involverade i hur samverkan som process i arbetet med ensamkommande barn bör bedrivas för att bli effektiv. Socialarbetarna hade samtidigt upplevelser av att samverkan leder till effektivitet och kvalitet i handläggningen samt underlättar behovsbedömningen. Vi ser att de involverades olika perspektiv och bedömningar av behov berikar samverkan och möjliggör för de involverade att kunna erhålla en helhetssyn av barnets behov. Socialarbetarnas uttalanden tyder på att samverkan kräver utbildning för att kunna bedrivas effektivt i arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Vi utesluter inte att utbildning krävs avseende hur en effektiv samverkan bedrivs men vi ser inte att samverkans effektivitet med nödvändighet hindras av att de är många professioner involverade som använder samverkan i syfte att uppmärksamma sina behov. Samverkans effektivitet, ser vi istället, hindras till stor del av att det saknas en tydlig struktur i

samverkansprocessen som möjliggör för samtliga involverade att komma till tals med sina behovsbedömningar.

6.1. Diskussion av alternativa tolkningar av studiens resultat

Det framgår av studiens resultat att ett hinder för en effektiv samverkan är bland annat avsaknad av systematiska utredningsmodeller och metoder. I dagsläget är BBIC den modell som finns tillgänglig för arbetet med barn- och unga generellt. I analysen tolkas resultatet med hjälp av teorin human relationsskolan. Tolkningen visar på att de involverade i samverkansprocessen är sociala väsen som drivs av sociala behov i arbetslivet. En annan tolkning av detta resultat ser vi kan ske med hjälp av psykosociala teorier där *Stress- och sårbarhetsmodellen* kan sättas i fokus för tolkning. Detta anser vi då den professionella kan uppleva samverkan som en stressfull process särskilt då det råder avsaknad av lämpliga modeller i arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Vi tror inte att studiens resultat av hinder och möjligheter i samverkan skulle komma att bli annorlunda mer än att tolkningen till orsaken av de involverades agerande i en samverkansprocess kan förstås från ytterligare ett perspektiv. I denna studie är den tolkning som vi gjort utifrån human relationsskolan att föredra framför den möjliga tolkningen som vi nämnt. Detta anser vi då samverkan är ett organisatoriskt fenomen där de involverade i samverkan kring ensamkommande är verksamma inom olika organisationer med mål som kan vara underordnade de anställdas sociala behov.

Resultatet som påvisar att involverade personer i en samverkansprocess upplever frustration över barnets situation analyseras i studien med hjälp av teorin KASAM där komponenten hanterbarhet sattes i fokus. I analysen tolkas uppkomsten av frustrationen med att det saknas känsla av hanterbarhet i det egna arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Vi ser varje involverad profession som en relationsskapande individ som har en relation till barnet varav relationen kan behöva sättas i fokus för tolkning och analys. Detta menar vi kan tolkas utifrån socialpsykologiska teorier som belyser individens *sociala relationer* för att tolka och analysera de involverades känslor som uppstår till följd av relationen till barnet. Med hjälp av socialpsykologiska teorier kan den upplevda frustrationen, som hindrar effektiviteten i samverkansprocesser, tolka och förklara dess uppkomst med utgångspunkt i sociala relationer. Den tolkning som gjorts inom denna studie anser vi är den tolkning som är att föredra. Detta anser vi då samverkansprocesser inkluderar sociala individer med känslor och behov som kan påverka processens effektivitet.

6.2. Jämförelse med tidigare forskningsstudier

Vi finner likhet med den egna studiens resultat och resultatet från tidigare forskningsstudier. Resultatet som påvisade att samverkan bidrar till att de involverade utgör ett starkt nätverk som leder till en gynnsam utveckling för barnet styrks av Hessle (2009). Enligt informanternas uttalanden har samtliga upplevt att barnet blir trygg då de involverade vuxna är samordnade vilket bidrar till goda förutsättningar till integration och etablering i mottagarlandet. Stretmo & Malanders (2013) resultat tyder på att socialsekreterare i arbetet med ensamkommande barn har erfarenhet av att BBIC som utrednings och uppföljningsarbete är mindre lämplig i arbetet med ensamkommande barn då utredningen påverkas av att föräldrar till barnet saknas i utredningen. Resultatet är i likhet med den egna studiens resultat som visar på att socialarbetaren saknar lämpliga utredningsmodeller i arbetet med ensamkommande barn vilket har en negativ effekt på samverkan. Resultatet av studien visar även på att socialarbetaren arbetar selektivt med BBIC vilket även resultatet av Stretmo & Malander (2013) styrker.

Resultatet av Nordström, Josephson, Hedberg & Kjellströms (2016) studie visar på att socialsekreterare i samverkansmöten möts med ”beställningar” om att tillsätta önskad åtgärd som övriga professioner har bedömt som nödvändiga. Detta var en hindrande faktor som Nordströms m.fl. (2016) studie påvisat. Resultatet av den egna studien är i likhet med resultatet av Nordström m.fl. (2016). Resultatet visar på att samverkan används av de involverade professionerna i syfte att uppmärksamma sina bedömningar av barnets behov vilket Nordströms m.fl. (2016) resultat styrker. En skillnad mellan den egna studiens resultat och tidigare forskning är Nordström m.fl. (2016) resultat kring att samverkansprocesser genomsyras av makt och status bland de involverade där vissa professioner ansågs ha mer status och därmed mer makt att besluta i samverkansprocesser.

Inom den egna studien framkom inte temat makt och status av informanternas uttalanden. Resultatet av den egna studien visar att socialarbetaren är den aktör som förväntas ha de lämpliga resurserna varav de involverade aktörerna vänder sig till socialarbetaren med de egna behovsbedömningarna. Skillnaden mellan den egna studien och tidigare forskning kan bero på att vi inom denna studie studerar upplevelser av samverkan med andra involverade i arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Målgruppen ensamkommande flyktingbarn är ett föga utforskat område varav ett flertal professioner och verksamheter upplever osäkerhet i arbetet med målgruppen.

6.3. Metoddiskussion

En styrka i metodvalet av semistrukturerade kvalitativa intervjuer är att det gav oss möjlighet att fånga en bredare bild med flera nyanser och dimensioner av intervjupersonens uttalanden, detta då informanten tilläts beskriva händelseförlopp och situationer utifrån sin subjektiva livsvärld med egna ord (jfr Eriksson-Zetterqvist & Ahrne, 2011). Valet av semistrukturerade kvalitativa intervjuer grundar sig på metodens lämplighet för att besvara studiens syfte och frågeställningar då vi studerar socialarbetarens upplevelser av samverkan kring ensamkommande flyktingbarn. Att vi har utgått från öppna frågor inom vår tematiserade intervjuguide under intervjuernas gång ser vi har medfört fördelar. Intervjuguidens frågor som var öppna att svara på baserades på studiens vetenskapsfilosofiska utgångspunkt- det fenomenologiska perspektivet (se avsnitt 4.1. *kvalitativ metod*). De öppna frågorna möjliggjorde för oss att fånga informanternas erfarenheter, tankar, och kunskaper inom området vilket är en styrka för studiens resultat.

Att vi inom studien använt oss av en tematisk analys som analysmetod har inneburit för oss att vi på ett effektivt sätt kunnat strukturera upp det insamlade materialet (transkriberade intervjuerna). Det har även möjliggjort för oss att finna underteman som sedan organiserades och strukturerades inom respektive tillhörande temaområde. Detta bidrog med att vi på ett förenklat sätt kunnat identifiera hinder och möjligheter som informanterna talade om rörande samverkansprocesser i arbetet med ensamkommande flyktingbarn.

En eventuell svaghet för studien är att urvalet av deltagare baserades på ett målstyrt urval av kommuner som under år 2016 tagit emot flest antal ensamkommande flyktingbarn. Det hade kunnat vara en styrka för studiens resultat att även inkludera kommuner som tagit emot färre ensamkommande barn. Detta hade möjliggjort för oss att kunna jämföra om kommunernas belastning avseende mottagandet av barn har en effekt på studiens resultat av socialarbetarens upplevelser.

Genom jämförelse av den egna studiens resultat och resultatet av tidigare forskningsstudier har vi kunnat verifiera den egna studiens resultat av hindrande och främjande faktorer i samverkansprocesser mellan socialtjänst och övriga aktörer. Även socialarbetarens upplevelser av samverkan har verifierats genom jämförelse med tidigare forskningsstudier liksom effekterna av samverkans för ensamkommande barn och socialarbetare.

7. Förslag till fortsatt forskning

Att studera ämnet samverkan och särskilt i förhållande till arbetet med ensamkommande flyktingbarn har varit väldigt intressant. Att fördjupa oss i ämnet har bidragit till att, vi författare, erhållit nya synsätt för samverkan som process. Vad gäller målgruppen ensamkommande flyktingbarn har forskningen länge varit eftersatt och vi uppmanar starkt till fortsatta studier inom ämnet ensamkommande flyktingbarn.

Då denna studie har studerat socialarbetares upplevelser av samverkan mellan involverade myndigheter och personer rörande ensamkommande flykting har vi utifrån studiens resultat funnit hinder samt möjligheter som påverkar effektiviteten i en samverkansprocess. Resultatet av denna studie kan skapa möjligheter till utveckling av metoder i syfte att stödja samverkan i arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Informanterna som deltog inom denna studie talade om positiva erfarenheter av samverkan för de ensamkommande barnen. Förslag till fortsatt forskning skulle därmed vara att studera vidare vilken effekt samverkan har för de ensamkommande barnen. Man kan exempelvis studera effekten av samverkan för barnets etablering, socialisation, hälsa med mera i mottagarlandet. Avslutningsvis vill vi tillägga att vi under studiens genomförande växt som individer och erhållit nya perspektiv på ämnet ensamkommande flyktingbarn och samverkan i arbetet kring barnen.

Referenser

- Abrahamsson, B., Andersen, J., A. (2005). *Organisation – att beskriva och förstå organisationer*. Malmö: Liber.
- Antonovsky, A. (2005). *Hälsans mysterium*. (2. uppl.). Stockholm: Natur och Kultur.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2. uppl.). Malmö: Liber.
- Danermark, B. (2005). *Samverkan: himmel eller helvete?* Malmö: Gleerups utbildning AB.
- Eriksson-Zetterqvist, U., & Ahrne, G., *intervjuer*. I Ahrne, G., & Svensson, P. (red.). (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.
- Hammarén, S., (1997). *Organisatinslära: klassiska frågor - nya perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Hessle, M. (2009). *Ensamkommande men inte ensamma: tioårsuppföljning av ensamkommande asylsökande flyktingbarns livsvillkor och erfarenheter som unga vuxna i Sverige*. Stockholm: pedagogiska institutionen, Stockholms universitet.
- Hjerm, M., Lindgren, S. & Nilsson, M. (2014). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. (2. uppl.). Malmö: Gleerups utbildning AB.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3:e uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, S. (2005). Kvalitativ metod. I S. Larsson, J. Lilja och K. Mannheimer (Red.), *Forskningsmetoder i socialt arbete*. (s. 91–128). Lund: Studentlitteratur.
- Lindqvist, R., & Nygren, L. (2016). Sociologi och socialt arbete. I A. Meeuwisse, S. Sunesson, & H. Swärd, (2016) *Socialt arbete en grundbok*. Falköping: Natur och Kultur.

Länsstyrelsen Stockholm. (2017:10). *Att samverka kring ensamkommande barn som försvinner: arbets sätt och rutiner i Stockholms län 2017-2018*. Stockholm: Länsstyrelsen.

Migrationsverket. (2017). *Olika myndigheters ansvar*. Hämtad 2017-04-30, från <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Olikamyndighetersansvar.html>

Nordström, E., Josephson, I., Hedberg, B., & Kjellström, S. (2016). *Agenda för samverkan eller verksamhetens agenda? Om professionellas erfarenheter av samverkan enligt samordnad individuell plan*. Socialvetenskaplig tidskrift. (1):37–57.

SFS 1986:223. *Förvaltningslag*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 1990:52. *Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga*. Stockholm: Socialdepartementet.

SFS 1994:137. *Lag om mottagande av asylsökande m.fl.* Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2001:453. *Socialtjänstlagen*. Stockholm: Socialdepartementet.

Socialstyrelsen. (2013a). *Ensamkommande barns och ungas behov: En kartläggning*: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2013b). *Socialtjänstens arbete med ensamkommande barn och ungdomar: En vägledning*. Västerås: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2013c). *Samverka för barns bästa: En vägledning om barns behov om insatser från flera aktörer*. Västerås: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2015). *Psykisk ohälsa hos asylsökande och nyanlända migranter: Ett kunskapsunderlag för primärvården*. Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2015a). *Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och ungdomar*. Socialstyrelsen.

Sohlberg, P., & Sohlberg, B-M. (2013). *Kunskapens former: vetenskapsteori och forskningsmetod*. Stockholm: Liber.

Stretmo, L & Melander, C. (2013). *Får jag vara med? Erfarenheter från ensamkommande barn och ungdomar i Göteborgsregionen och arbetet med denna grupp*. FOI i Väst/GR. rapport 2:2013.

Sveriges kommuner och landsting. (2014). *Använd SIP: ett verktyg vid samverkan, barn och unga 0–18 år*. Linköping: Sveriges kommuner och landsting (SKL).

Söderqvist, M. (2013) *Att lägga ett gemensamt pussel. Samverkan kring ensamkommande flyktingbarn i Jönköping kommun*. Regionförbundet Jönköpings län.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Waad, T., och Hult, S. (2001). *Att arbeta med sociala nätverkskartor i ett salutogent perspektiv. PSYCHE*.

Bilagor

Bilaga 1

Tematiserad intervjuguide

Tema 1) Samverkan

- Vilken upplevelse och erfarenhet har du av samverkan som arbetssätt i arbetet med ensamkommande flyktingbarn?
- Hur har du upplevt en effektiv samverkan kring arbetet med ensamkommande flyktingbarn?
- Utifrån dina upplevelser kring samverkan som arbetssätt, i vilket skede av kommunens mottagande av barnet har du upplevt viktigast att inleda samverkan?

Tema 2) Tillgängliga verktyg i arbetet med samverkan

- Vilka verktyg upplever du möjliggör samverkan i arbetet med ensamkommande flyktingbarn?
- Vilka områden upplever du kan förbättras i syfte att möjliggöra för socialarbetaren att samverka effektivare?

Tema 3) Socialarbetaren

- Hur upplever du att samverkan som arbetssätt påverkar dig?
- Hur har du hanterat motstånd som uppstått under samverkansprocesser och vilka är dina erfarenheter av dessa situationer?

Tema 4) Ensamkommande flyktingbarn

- Hur engagerar ni ensamkommande flyktingbarn i samverkansprocesser?
- Vilka omsorgsbehov upplever du tillgodoses genom samverkan kring ensamkommande flyktingbarn

Bilaga 2

Informationsbrev

Hej!

Vi studerar vid socionomprogrammet som ges vid Högskolan i Gävle (avdelning för socialt arbete och psykologi). Vi skriver kandidatuppsats med huvudämnet socialt arbete. Ämnet som vi valt att studera är socialarbetares upplevelser av samverkan som arbetssätt med särskild fokus på samverkan kring ensamkommande flyktingbarn. Syftet med vår studie är att undersöka socialarbetares upplevelser av samverkan som arbetssätt kring ensamkommande flyktingbarn och unga. Följande frågeställningar har formulerats inom studien och kommer att försöka besvaras:

- Hur upplever socialarbetaren samverkan med andra myndigheter i arbetet kring ensamkommande flyktingbarnen?
- Vilka hinder och möjligheter upplever socialarbetaren i samverkan med andra myndigheter i arbetet kring ensamkommande flyktingbarn?

Tidsram för intervjun beräknas vara cirka 60 minuter men allra högst 90 minuter. Vi spelar in intervjun digitalt, efter ditt samtycke. Ljudupptagningen är avsedd att används endast inom ramen för studien. Under eventuell intervju med dig tar vi full beaktande till etiska principer återgivna i vetenskapsrådet för studier inom socialt arbete. Uppgifter som kan leda till identifiering som exempelvis personuppgifter, kommun, m.m. avidentifieras i studien. Den sammanställda uppsatsen kommer att redovisas vid Högskolan i Gävle för examinering. Ditt deltagande i vår studie är helt frivilligt och du kan när som helst avstå från att delta utan att det påverkar dig på något sätt.

Med Vänliga Hälsningar

Ronza Halla Al-asadi och Jessika Hanna

Under handledning av Pinar Aslan, Doktorand Avd. Socialt arbete